

УДК 341.241

Договір з Організацією Об'єднаних Націй як особлива ознака спеціалізованої установи

Вільчак Я.М.,
Тернопільський державний
економічний університет

В сучасному міжнародному праві визначення спеціалізованої установи дано в статті 57 Статуту ООН. Згідно цієї статті спеціалізованим установам повинні бути притаманні чотири основні правові ознаки, а саме:

- 1) міждержавний характер угод про створення таких організацій;
- 2) широка міжнародна відповідальність в межах їх установчих актів;
- 3) здійснення співробітництва в спеціальних областях, таких як економічна, соціальна, культурна, гуманітарна та інші;
- 4) зв'язок з ООН [1, 21].

Лише сукупність всіх вищезгаданих рис надає міжнародній організації статус спеціалізованих установ ООН.

Основною ознакою, що виділяє спеціалізовані установи ООН в окрему групу міжнародних організацій є договір про співробітництво з ООН. Адже договір з ООН є особливою ознакою, притаманною лише спеціалізованим установам, що передбачено статтями 57 і 63 Статуту ООН [1, 21], а також відповідними статтями статутів спеціалізованих установ (стаття 18 Статуту Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО); стаття 6 Угоди про створення Міжнародної асоціації розвитку (МАР); Стаття 4 Угоди про створення Міжнародної фінансової корпорації (МФК)) [6; 7; 3]. Ініціатива укладення угоди про співпрацю належить спеціалізованій установі. Як правило договір від імені ООН укладає ЕКОСОП, а від імені установи –

конференція чи конгрес, тобто представницький орган спеціалізованої установи. За своєю природою договір спеціалізованої установи з ООН – це міжнародний договір. Всі договори спеціалізованих установ з ООН схожі за своєю структурою, хоча і мають особливості, пов'язані зі сферою діяльності.

Так, предметом договору є умови зв'язку спеціалізованих установ з ООН. Згідно з умовами такого договору ООН визнає організацію своєю спеціалізованою установою в рамках системи ООН (стаття 1 Договору між ООН і ЮНІДО). Спеціалізована установа погоджується співпрацювати з ООН для здійснення координації політики та заходів, а також брати участь у роботі будь-яких органів ООН, що були створені з метою сприяння цій співпраці (стаття 2 Договору між ООН і ЮНІДО). Представники ООН можуть брати участь у роботі ЕКОСОП без права голосу, а також бути присутніми на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН при розгляді питань, пов'язаних зі сферою їхньої діяльності (стаття 3 Договору між ООН і ЮНІДО). ООН та спеціалізована установа можуть пропонувати питання на розгляд органів один одного (стаття 4 Договору між ООН і ЮНІДО). Спеціалізована установа погоджується вживати заходи щодо втілення рекомендацій ООН у якнайкоротший термін, а також консультуватися з ООН з цих питань (стаття 5 Договору між ООН і ЮНІДО). Спеціалізована установа надає ООН щорічну доповідь про свою діяльність, а також ООН та спеціалізована установа здійснюють взаємний обмін інформацією та документацією (стаття 6 Договору між ООН і ЮНІДО). Сторони прагнуть уникнути небажаного дублювання роботи та найефективнішого використання персоналу. ООН виступає центральною установою зі збору, аналізу та стандартизації даних, що використовуються міжнародними організаціями (стаття 7 Договору між ООН і ЮНІДО). Спеціалізована установа надає всю необхідну інформацію та допомогу ООН (стаття 8 Договору між ООН і ЮНІДО). ООН і спеціалізована установа беруть на себе зобов'язання щодо технічної взаємодопомоги (стаття 9 Договору між ООН і ЮНІДО). Сторони співпрацюють щодо обміну технологіями в межах своєї компетенції (стаття 10 Договору між ООН і

ЮНІДО). Спеціалізована установа наділяється правом звертатися до Міжнародного Суду ООН щодо надання консультативного висновку з питань, що входять до її компетенції, інформуючи про таке звернення ЕКОСОП. Також установа бере на себе зобов'язання надавати будь-яку інформацію на вимогу Суду ООН (стаття 12 Договору між ООН і ЮНІДО). Спеціалізована установа інформує Економічну і соціальну раду про співпрацю з іншими установами системи ООН, а також щодо міжнародних договорів, котрі укладаються нею (стаття 13 Договору між ООН і ЮНІДО). ООН та спеціалізована установа співпрацюють з адміністративних питань, що представляють спільний інтерес, шляхом проведення спільних консультацій та консультацій з іншими зацікавленими установами (стаття 14 Договору між ООН і ЮНІДО). Співпраця між ООН і спеціалізованою установою здійснюється і на рівні всіх регіональних і місцевих представництв (стаття 15 Договору між ООН і ЮНІДО). ООН і спеціалізована установа здійснюють взаємний обмін персоналом. Спеціалізована установа бере участь у Об'єднаному пенсійному фонді персоналу ООН, а також визнає юрисдикцію Адміністративного трибуналу ООН (стаття 16 Договору між ООН і ЮНІДО). При формуванні бюджету спеціалізованої установи проводяться консультації з ООН. Генеральна Асамблея ООН може надавати рекомендації щодо проекту бюджету спеціалізованої установи ООН (стаття 17 Договору між ООН і ЮНІДО). Співробітники спеціалізованої установи мають право користуватися пропусками ООН (стаття 18 Договору між ООН і ЮНІДО). Зміни до договору вносяться за взаємною згодою спеціалізованої установи та ООН та вступають в дію після затвердження їх Генеральною Асамблеєю ООН і представницьким органом установи (стаття 20 Договору між ООН і ЮНІДО). Договір вступає в дію після його затвердження Генеральною Асамблеєю ООН і представницьким органом спеціалізованої установи (стаття 21 Договору між ООН і ЮНІДО) [5].

Отже, основною умовою для набуття статусу спеціалізованої установи ООН є укладення угоди про співпрацю між організацією та ООН. Так, угоди між ООН та МВФ, ООН і МБРР у вересні 1947 року були схвалені Радами

Керуючих Фонду і Банку, а потім затверджені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 124 від 15 листопада 1947 року [2, 319]. Внаслідок цього МВФ та МБРР отримали статус спеціалізованих установ. МФК отримала статус спеціалізованої установи на основі угоди, схваленої Радою Керуючих МВФ в грудні 1955 року й затвердженої Генеральною Асамблеєю ООН 20 лютого 1957 року [2, 319]. МАР є спеціалізованою установою ООН на основі угоди, затвердженої Генеральною Асамблеєю ООН 27 березня 1961 року [2, 320]. Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) існує в якості спеціалізованої установи з 1947 року [4]. З 1 січня 1986 року розпочала свою діяльність у якості спеціалізованої установи ООН ЮНІДО [6].

Фактично, ЮНІДО є наймолодшою зі спеціалізованих установ, а тому саме її Договір про співпрацю з ООН найлогічніше розглядати як типовий, адже в ньому вже враховано всі недоліки попередніх таких угод.

Список літератури

1. Действующее международное право: в 3-х томах. Т.1. – М., 1999. – 859 с.
2. Шумилов В.М. Международное экономическое право. – М., 1999. – 398 с.
3. www.ifc.org.
4. www.itu.int.
5. www.un.org.
6. www.unido.org.
7. www.worldbank.org/ida.

Ключові слова: спеціалізована установа, міжнародна організація, міжнародний договір

Key words: specialized agency, international organization, international treaty.